

ПЕРЕРВА Н.П., ГЛАДЕНКО І.В.

КОНЦЕПЦІЯ МОНІТОРИНГУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Метою дослідження є моніторинг наукової та інноваційної діяльності машинобудівної галузі. Аналіз та систематизація деяких показників наукової та інноваційної діяльності здійснено шляхом використання у державних статистичних даних щодо наукової та інноваційної діяльності в Україні, річних звітах Державного департаменту інтелектуальної власності та дослідженнях офіційного бюлетеня «Промислова власність». Одними з головних показників, який характеризують державну підтримку наукової та інноваційної діяльності країни, є інвестиційні показники. Система фінансування у провідних країнах світу значно відрізняються від такої ж в Україні. Наприклад, у США щорічно федеральний уряд вкладає приблизно 80 млрд доларів у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Фінансування НДДКР здійснюється декількома міністерствами і управліннями, у тому числі: Міністерством оборони, Міністерством охорони здоров'я і соціального забезпечення, Національним управлінням з аеронавтики і космічного простору, Міністерством енергетики і Національною науковою організацією, на які припадає 95% щорічного федерального інвестування в НДДКР, яке здійснюється за двома каналами. Перший – це некеровані урядом лабораторії (позавідомчі), де самим великим фінансистом НДДКР є Міністерство енергетики. Другий – федеральні лабораторії, що належать уряду й управляються ним (тобто внутрішньовідомчі). Серед них приблизно половина НДДКР фінансується Міністерством оборони, яке також є основним інвестором у великий і малий бізнес. Розподіл цих 80 млрд доларів між виконавцями НДДКР здійснюється між федеральними лабораторіями (35%), університетами і коледжами (близько 25%) та великим і малим бізнесом (40%). Федеральне фінансування НДДКР в університетах і коледжах забезпечує, головним чином, Міністерство охорони здоров'я і соціального забезпечення, тобто більша частина виконавців з університетів і коледжів бере участь у виконанні НДДКР із медичних наукових напрямів. Фінансування відмінне стосовно кожного виконавця тому, що, відповідно, можуть відрізнятися перспективи

кожної установи у відношенні трансферу технологій. Від показників фінансування залежать і результати в сфері передачі технологій залежно від конкретних галузей знання і дослідницьких установ. НДДКР, які фінансуються з федеральних засобів, поділяються на три категорії: фундаментальні дослідження, прикладні дослідження та розробки.

В Україні наукова діяльність поділена на 4 сектори: академічний (близько 27%), галузевий (близько 67%), вузівський (близько 11%) і заводський (близько 5%). Фінансування здійснюється рядом міністерств та відомств, у тому числі: Міністерство освіти та науки України (6,83%), Міністерство охорони здоров'я України (1,81%), Національна академія наук України (15,89%), Академія медичних наук України (1,72%). Фінансування науки останніми роками здійснювалося за такими джерелами: з державного та місцевого бюджету (28,9%), кошти замовників України (35,7%), кошти іноземних замовників (26,2%), власні кошти (5,6%), кошти інших джерел (2,5%) та позабюджетні фонди (1,1%).

Основним показником інноваційної діяльності у машинобудівній галузі є результативність наукових досліджень, яка характеризується кількістю та структурою отриманих результатів за видами: виробів, технологій, матеріалів, методів, теорій та ін. Загальна кількість отриманих результатів значно нижча, ніж є насправді, що не відображає дійсної картини результативності наукових досліджень. На жаль, статистичні дані не відображають дійсну картину кількісних показників отриманих результатів відносно відображення об'єктів промислової власності. Тому це обумовлює гостру необхідність у переосмислюванні відомостей про результати наукових досліджень, отриманих у ході їх виконання та відображення у державних статистичних звітах.

Не менш важливими серед показників інноваційної діяльності машинобудівної галузі є показники патентної статистики. Ця група показників характеризує другий етап інноваційного процесу, коли здійснюється захист розроблених раніше новацій. Аналіз показників, наведених у щорічних звітах Державного департаменту інтелектуальної власності, не віддзеркалює у повній мірі картини патентної ситуації галузі через те, що статистика приведена за великими підрозділами і містить багато шуму. Проте простежуються деякі тенденції: збільшення винахідницької активності та інтенсифікація інтересу до ринку машинобудівних інновацій України для іноземних і вітчизняних заявників (зростання заявок за процедурою PCT), що свідчить про їх високий комерційний потенціал.

